

LENSO WOERDEN

Hieronder uitleg over het ontwerp.

Molukse zakdoek wordt Lenso genoemd van het Portugese lenço. Deze zakdoeken werden in de Molukse cultuur traditioneel aan elkaar gegeven ter bescherming. De zakdoek werd gezegend en gaf iemand kracht en steun. De zakdoek wordt binnen de Molukse gemeenschap nog altijd gedragen, zeker bij speciale gelegenheden. Deze zakdoeken, die tegenwoordig vaak de geprinte rode boerenzakdoek zijn, dienen ter inspiratie om een eigen persoonlijke variant te ontwerpen.

De 7 haaiantanden schuin aan de bovenkant verwijzen naar de 7 gewesten die de Zuid-Molukken kenden ten tijde van de onafhankelijkheidsproclamatie. Het is geen politieke statement. De 3 witte haaiantanden zijn aangebracht om het sacrale van de symboliek van het getal 3 te benadrukken.

De tandmotieven links en rechts ervan verwijzen naar Siwa en Lima. Over grote delen van Maluku is de samenleving verdeeld over een 9-bond en een 5-bond. Op Ceram heet het bijvoorbeeld vaak PataSiwa-Patalima, op Ambon is het Ulisiwa-Ulilima en op Aru is het Ursia-Urlima. 9 en 5 in één adem noemen of afbeelden verwijst naar eenheid.

Het Oiale teken wordt gevormd door een M en een W: Maluku Woerden. In het midden van het Oiale teken zie je 3 concentrische cirkels. Het getal 3 heeft zowel binnen de Molukse cultuur (of eigenlijk -culturen) als in het Christendom en de Islam een belangrijke symbolische waarde. In de Centraal Molukse cultuur verwijst het getal 3 naar de drie rivieren: Tala, Eti en Sapalewa op Ceram, het moedereiland (Nusa Ina), waar volgens de oude verhalen de oorsprong van de mensheid ligt (Nunusaku). Zowel Moslims als Christenen houden elementen van deze overlevering in ere en dominee F. Pattikaihato gaat zelfs zo ver dat hij het heeft over agama Nunusaku (Nunusaku religie). Cruciale elementen uit deze traditie/religie geweest hebben een sleutelrol gespeeld in het vredesproces tijdens en na de Molukse burgeroorlog van begin deze eeuw, wat bewijst dat de oude leefwijze ook in de moderne tijd nog steeds een rol van belang speelt.

Potong di kuku, rasa di daging gaat over mee delen in vreugde en verdriet in een context waarin fysieke afstand een rol speelt. Zoals tussen ons en Maluku. Of zoals hoe wij in Woerden leven zonder wijk. Ook al is er een afstand, we leven mee als er iets is.

Hoek links onder:

De 3 Salawaku's verwijzen naar de 3 kampen (Kazerne, Utrechtsestraatweg, Singel) die er in Woerden waren. Een Salawaku is een pareerschild en is typisch Moluks. Het is het ultieme Molukse symbool voor strijdbare bescherming.

- Bescherming van het gezin, de familie en de gemeenschappen waartoe men behoorde was het belangrijkste doel voor de Molukse KNIL militairen die, nadat zij zich op dienstbevel hadden ingescheept en naar Nederland werden getransporteerd, tegen hun zin gedemobiliseerd waren en daarna hier in kampen moesten overleven met alle beperkingen die hen door de Nederlandse overheid waren opgelegd.
- Bescherming tegen marginalisering van de Molukse gemeenschap in Woerden. Het bestrijden van een dreigende sociale achterstand voor hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen. In Woerden is die bescherming redelijk succesvol geweest.
- Bescherming tegen het verlies van de eigen identiteit. Integratie met behoud van eigen identiteit (tijd lang ook de insteek van de NL overheid geweest).

De letters K.U.S. (Kazerne, Utrechtsestraatweg, Singel) zijn in getallen- code op de lenso gezet. Het is een heel voor de hand liggende, simpele en veelgebruikte code waarbij de getallen voor een letter staan. A=1, B=2 etc. Die code is vervolgens in Romeinse cijfers aangegeven. K=11=XI en U=22 = XXII en S=19 = XIX

Hoek rechts boven:

Anak Maluku (kind van de Molukken)

1951, het jaar waarin ruim 12.000 Molukkers merendeel op dienstbevel naar Nederland is gekomen en onder andere in de 3 Molukse kampen in Woerden zijn ondergebracht voor een tijdelijk verblijf (6 maanden). 2026, het jaar van 75 Jaar Molukkers in Woerden (Nederland).

Met daar tussen de gevechtssymbolen:

- Links; Parang (kapmes) Salawaku (schild) en Tombak (speer) zijn de traditionele wapens van de oorspronkelijke bewoners van de Molukken.
- Rechts; KNIL Hoed (Bamboehoed/Tropenhoed), Karabijn en Klewang (korte sabel/zwaard).

Verder zijn er twee rijen van repeterende patronen te zien. Op de buitenste rij staan palah (muskaatnoot) en cengkeh (kruidnagel) afgebeeld een verwijzing naar de specerijen waarvoor men destijds speciaal naar de Molukken kwam; de specerijen eilanden. Oorspronkelijk groeit de kruidnagel alleen op vijf kleine vulkanische eilandjes van de Noord-Molukken en de muskaatboom oorspronkelijk alleen voorkomt op de negen Banda eilanden.

In de binnenste rij zijn Tifa's en Tahuri's afgebeeld.

De Tifa is een Molukse drum die gebruikt wordt bij traditionele en/of religieuze ceremonies, traditionele dansen zoals de Tjakalele (krijgsdans) of Menari Lenso (zakdoekendans). Doordat verschillende ritmes een bepaalde betekenis hebben wordt de tifa tot op de dag van vandaag nog steeds gebruikt als een communicatiemiddel. Aan de tifa-slagen kan gehoord worden of er iemand is overleden, of er oorlog is en het gaf in het verleden de roeritmes voor de roeiers op Molukse vaartuigen zoals de Kora-kora (oorlogsprouw) aan.

Tahuri is de Molukse naam voor wat in het Indonesisch Kulit Bia wordt genoemd (de Nederlandse benaming is Tritonschelp). De Tahuri werd vroeger vooral gebruikt bij rituelen en ceremonies, om de voorouders aan te roepen, en als communicatiemiddel. Tegenwoordig wordt het nog steeds op die manier gebruikt maar wordt het ook ingezet bij evenementen over politiek, mensenrechten of natuurbescherming én bij openingen van exposities m.b.t. de Molukken.